

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 518/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti REALITY-OBCHODNÁ, a. s., Nová 1588, Stupava, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS s. r. o., Pred poľom 1652, Trenčín, v mene ktorej koná JUDr. Dušan Ažaltovič, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie rozhodnutím uvedeným v úradnom zázname (zo 4. júla 2018) Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti REALITY-OBCHODNÁ, a. s., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti REALITY-OBCHODNÁ,

a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) rozhodnutím Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 o neprihliadnutí na námietku zaujatosti.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalovanej v 1. rade v konaní vedenom okresným súdom o určenie neplatnosti zmluvy o predaji podniku, určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, určenie vlastníckeho práva, určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, určenie povinnosti vypratať nehnuteľnosti.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla: *„Okresný súd Nitra rozhodol o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľom zo dňa 21.05.2018 voči sudkyňi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] rozhodujúcej v konaní spis. zn. 27Cb/158/2007 a to tak, že toto rozhodnutie zachytil v úradnom zázname datovanom zo dňa 04.07.2018...“*

Splnomocnenec sťažovateľa bol vykonať predošlé nahliadnutie do spisu dňa 25.05.2018, pri ktorom zistil, že do spisu pribudli od jeho posledného nahliadnutia strany 2765-2771 a objednal sa na nahliadnutie do spisu v informačnej kancelárii Okresného súdu Nitra na deň 01.06.2018 o 08.00 hod. Keď sa dňa 01.06.2018 o 08.00 hod. dostavil splnomocnenec sťažovateľa do spisovej kancelárie Okresného súdu Nitra za účelom vykonania vopred dohodnutého úkonu nahliadnutia do spisu, tak mu poverená pracovníčka súdu odmietla nahliadnuť do spisu s odôvodnením, že má pokyn od sudkyne tento spis nevydávať do 15.06.2018. Sťažovateľ podal sťažnosť sudkyňi a predsedovi Okresného súdu Nitra na tento postup, keďže ho nepovažoval za správny a zákonný. Túto sťažnosť odmietol predseda Okresného súdu Nitra listom zo dňa 02.07.2018. Splnomocnenec sťažovateľa písomne požiadal Okresný súd Nitra o nahliadnutie do spisu dňa 04.06.2018. pričom mu bolo umožnené zo strany Okresného súdu Nitra nahliadnuť do spisu až dňa 09.07.2018.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd neprihliadol na námietku zaujatosti... z dôvodu podľa ust. § 52 ods. 2 CSP, keď z podania nie je zrejmé, kedy sa

namietajúca strana o dôvode vylúčenia dozvedela, ako aj z dôvodu podľa ust. § 53 ods. 3 CSP, keď z obsahu je zrejmé, že sa týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti.“

3. Podľa názoru sťažovateľky k porušeniu označených práv došlo tým, že okresný súd nepredložil námietku zaujatosti nadriadenému súdu, pričom za zjavne nesprávne považuje sťažovateľka aj „rozhodnutie“ o námietke zaujatosti.

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť rozhodnutia okresného súdu o námietke zaujatosti a o jej sťažnosti rozhodol nálezom:

„1) Základné právo spoločnosti REALITY-OBCHODNÁ, a. s. na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej, v čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, druhá alinea. rozhodnutím o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľom zo dňa 21.05.2018 voči sudkyňi JUDr. Ľubici Farkašovej rozhodujúcej v konaní spis. zn. 27Cb/158/2007, zachytenom v úradnom zázname datovanom zo dňa 04.07.2018, porušené boli.

2) Rozhodnutie Okresného súdu Nitra o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľom zo dňa 21.05.2018 voči sudkyňi JUDr. Ľubici Farkašovej rozhodujúcej v konaní spis. zn. 27Cb/158/2007, ktoré je zachytené v úradnom zázname datovanom zo dňa 04.07.2018, sa zrušuje.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

III.

11. Ústavný súd v úvode vzhľadom na námietky sťažovateľky a obsah „rozhodnutia“ okresného súdu uvádza, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným

súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“) garantované aj prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP).

12. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

13. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

14. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti

zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (porov. § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde; ďalej porov. aj mutatis mutandis I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

15. Na účely čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 49 a nasl. CSP pod vylúčeným sudcom treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia príslušného súdu, ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania alebo k ich zástupcom (porov. IV. ÚS 26/04).

16. Na tomto mieste ústavný súd odkazuje (a plne sa s ním stotožňuje) na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého *„je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmavania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci... a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom... a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“*

17. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a sp. zn. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011,

v ktorých sa *inter alia* uvádza: „*Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania... posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.*“

18. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania [pozri jasné znenie § 365 ods. 1 písm. c) CSP], prípadne (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 420 písm. e) CSP (pozri napr. *mutatis mutandis* II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, ale aj *mutatis mutandis* II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)]. Pokiaľ malo byť podľa názoru sťažovateľky o jej námietke zaujatosti rozhodované nadriadeným súdom a vo veci samej rozhoduje sudkyňa, ktorá mala byť podľa objektívneho posúdenia jej pomeru k veci alebo k účastníkom konania, alebo k ich zástupcom z ďalšej účasti na prejednávaní veci a rozhodovaní vylúčená, potom sa jej sťažnosť podaná ústavnému súdu javí ako predčasná, keďže v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže sťažovateľka postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu [§ 365 ods. 1 písm. c) CSP: „Odvolanie možno odôvodniť len tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.“], prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu [§ 420 písm. e) CSP: „Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.“]. V tomto prípade teda existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. najvyšší súd, povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľke (m. m. II. ÚS 455/2018).

19. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy

zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu v konaní pred všeobecnými súdmi dostupné.

20. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2018